

FOLKLORNE SKUPINE IN NARODNO- ZABAVNI ANSAMBLI: O NEPOSREČENOSTI KOMBINACIJE

ANA ETEROVIĆ

V začetku letošnjega leta je na elektronske naslove številnih slovenskih folklornih skupin in folklornikov prispel dopis Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti z naslovom "Folklorne skupine in narodno-zabavni ansambli." V pismu je izraženo nezadovoljstvo strokovnih spremljevalcev srečanj folklornih skupin ob vse večjem prepletanju folklorne dejavnosti z dejavnostmi narodno-zabavnih ansamblov in podan nasvet folklornim skupinam o udeleževanju v televizijskih oddajah z narodno-zabavno vsebino. Pričujoči članek je rezultat razmišljanja, ki ga je povzročilo omenjeno pismo.

Naj poudarim, da spodnje besedilo nikakor ni zamišljeno kot prostor za subjektivne estetske sodbe o kakovosti narodno-zabavne glasbe ali delovanja posameznih folklornih skupin. Slednje z veseljem prepuščam strokovnjakom in glasbenim kritikom. Poglobila bi rada že povedano o problematičnosti kombiniranja ljudskega plesa in folklornih kostumov z melodijami narodno-zabavne glasbe, čemur smo pogosto priča, ko ob nedeljah prižgemo televizijo. Na oddajah z narodno-zabavno vsebino sodelujejo folklorne skupine iz cele Slovenije in brez prikazovanja lastnega programa plešejo ob glasbi narodno-zabavnih ansamblov. Povedano z besedami iz pisma JSKD: "so kulisa narodno-zabavni glasbi." Tovrstno ravnanje je napačno in povzroča škodo folklorni dejavnosti, saj jo postavlja v podrejen položaj. Rezultat tega je vsesplošno "metanje v isti koš" ljudske in narodno-zabavne glasbe, ki pravzaprav nimata dosti skupnega.

Narodno-zabavna glasba se je razvila v drugi polovici 20. stoletja kot poseben pojav množične kulture na Slovenskem. Gre za avtorsko glasbo, delno ustvarjeno v duhu ljudskega glasbenega izročila. Narodno-zabavna pesem je po besedilu in melodiji umetna pesem, ki jo pejejo pevci narodno-zabavnih ansamblov, po 2. svetovni vojni kot nadomestek za ljudsko, zato poskuša (a zgolj poskuša) posnemati slog njenega besedila in melodijo.

Zanimivo je dejstvo, da je skovanka "narodno-zabavna" nastala zaradi potrebe lažjega označevanja glasbe na radiu

Slovenija (skoval jo je Janez Bitenc). Začetek razvoja tega glasbenega žanra v slovenskem prostoru sega v obdobje po drugi svetovni vojni, bolj natančno v leto 1953, ko je nastal Ansambel bratov Avsenik, oziroma, ko se je začela pripravljati radijska oddaja Četrtek večer domačih pesmi in napevov. Za njen razvoj v Sloveniji in sosednjih deželah, kamor se je širila v naslednjih desetletjih, imajo veliko vlogo mediji, saj so omogočali množično produkcijo in stalno prisotnost v kulturi in načinu življenja ljudi.

V primerjavi z avtorsko narodno-zabavno glasbo, je ljudska glasba bistveno starejša, njen vir pa je pogosto že zdavnaj pozabljen. Ljudski ples, ki ga poustvarjajo folklorne skupine v odrskih postavitvah, zahteva spremljavo viž, ki k plesu sodijo, in ne novo ustvarjene avtorske glasbe ter folklornih kostumov, ki z narodno-zabavno glasbo nimajo nič skupnega (če izvezemo to, da narodno-zabavni ansambli za svoje potrebe izrabljajo oblačilno dediščino). Narodno-zabavna glasba nikakor ni nadaljevanje ljudske glasbe, temveč je glasba, ki naj bi se po eni strani napajala v ljudski in jo v nekem pogledu ob določenih priložnostih tudi nadomeščala (kar dokazujejo že folklorizirani Avsenikovi in drugi napevi), po drugi strani pa je to odtенок glasbe, kot vsi drugi odtenki zabavne glasbe, ki so namenjeni v vseh pojavnih oblikah trenutni sprostitvi in zabavi. Poslanstvo folklorne skupine naj ne bi bilo poplesavanje ob melodijah narodno-zabavne glasbe, temveč poustvarjanje ljudskega plesnega in pevskega izročila v čim izvirnejši obliki. Zaradi zgoraj navedenega je združevanje enega in drugega napačno in škodljivo predvsem za folklorno dejavnost.

Dejstvo je, da je v Sloveniji veliko ljubiteljev narodno-zabavne glasbe, med katerimi so tudi člani folklornih skupin in s čimer ni nič narobe. Prav tovrstna glasba je tista, ki je iz Slovenije prodrla najdlje v Evropo in svet. Kljub zgoraj napisanem in dejstvu, da je v Sloveniji več narodno-zabavnih ansamblov kot folklornih skupin, se ne bi smele folklorne skupine postavljati v podrejen položaj in biti kulisa narodno-zabavni glasbi. Vsekakor nihče ne more prepovedovati njihovo sodelovanje v televizijskih oddajah: "Pri Jožovcu z Natalijo" ali "Raketa pod kozolcem" in "Na zdravje". Vendar bi vsaka skupina ob prejetju vabila za sodelovanje v tovrstni oddaji morala presoditi o koristi promocije folklorne dejavnosti in same skupine. Gre za dve popolnoma različni in ločeni dejavnosti, ki bi kot taki morali tudi obstajati, lahko sicer tudi v sožitju v eni oddaji, vendar bi vsaka morala slediti zadanim ciljem ter najprej izpolnjevati primarne naloge.